

[Riishøj]

sanktionspolitik og ikke blot begrænse sig til en mundtlig fordømmelse af Bothas tale.

Svar (4/9 85):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

I en udtalelse af 16. august 1985 udtrykte regeringen bl.a. sin stærke beklagelse af, at præsident Bothas tale ikke indeholdt tegn på, at den sydafrikanske regering har til hensigt at tage reelle skridt henimod ligeberettigelse mellem befolkningsgrupperne i Sydafrika. Det hedder videre i udtalelsen: »Verdenssamfundet må nu lægge et nyt og stærkere pres på den sydafrikanske regering. Dette er et synspunkt, som vi bl.a. stærkt vil fremføre på de kommende EF-møder forud for det planlagte trojka-besøg i Sydafrika.«

I overensstemmelse hermed vil Danmark fortsat i EF-kredsen virke for en styrkelse af de ti EF-landes bestræbelser for at fremme en fredelig afvikling af apartheid-systemet for herved at opnå den forøgelse og effektivisering af det internationale pres mod den sydafrikanske regering, som har været et mål for skiftende danske regeringer.

Også i den nordiske kreds virker regeringen for en skærpelse af holdningen over for Sydafrika. De nordiske udenrigsministre skal som bekendt på deres møde i Oslo den 17.-18. oktober 1985 vedtage et revideret nordisk handlingsprogram imod Sydafrika, som efter det foreliggende bl.a. vil komme til at indeholde fællesnordiske foranstaltninger på de områder, som spørgeren efterlyser.

Endelig virker Danmark som medlem af FNs sikkerhedsråd for vedtagelse af bindende sanktioner mod Sydafrika i medfør af FN-pagtens kapitel VII. I betragtning af, at der ikke hidtil har kunnet opnås enighed i sikkerhedsrådet om bindende sanktioner mod Sydafrika, har Danmark i afventen heraf støttet bestræbelser for at få vedtaget mindre vidtrækkende beslutninger, som også vil indebære en forøgelse af det internationale pres mod Sydafrika. Vedtagelsen af sikkerhedsrådsresolution 569 af 26. juli 1985 er et klart eksempel på sådanne mindre vidtgående foranstaltninger.

Spm. nr. S 1611

Til forsvarsministeren (19/8 85) af:

Albrechtsen (VS):

»Kan ministeren oplyse, om Danmark har en aftale med USA, som svarer til den norsk-amerikanske INVICTUS-aftale?«

Begrundelse

Ifølge materiale, spørgeren har modtaget, kan følgende oplyses om INVICTUS-aftalen mellem USA og Norge:

Aftalen offentliggjordes i 1984 som et bilag til en norsk stortingsrapport (St.prp. nr. 28, 1984-85). Aftalen er en slags parallelaftale til de gældende forstærkningsaftaler.

Indholdet i aftalen er første gang offentligt bekræftet af den norske regering i det norske forsvarsbudget for 1980, hvori det hedder, at hvis USA-flådestyrker, som opererer til støtte for Norge i en krisesituation, bliver sat ud af funktion, så kan flyene evakueres til norske flybaser og operere herfra (St.prp. nr. 1, 1979-80, 14. september 1979, side 4).

Navnet INVICTUS bruges først om aftalen et par år senere af den norske viceforsvarsminister Hammerstad.

Realitetsindholdet i aftalen blev dog allerede indkredset i en artikel i Aftenposten den 24. september 1979 under overskriften »Amerikanske kampfly får udpeget nødhavne i Norge« og i Dagbladet den 20. september 1979 under overskriften »Forsvarsminister Rolf Hansen bekræfter: Norge »hangarskib« for USA-fly i Europa«.

Det særlig alvorlige ved aftalen er, at det ikke angives, hvorledes Norge skulle kunne nægte at modtage flyene, at det ikke er defineret, hvem der bestemmer, om der foreligger en nødsituation, der giver USA ret til at benytte aftalen, samt at der ej heller er taget noget forbehold vedrørende atomvåben.

Norge ser således ud til helt at have afskrevet sig selvstændig stillingtagen til USA-fly – også atombevæbnede fly – på norsk territorium. Der må naturligvis straks skabes sikkerhed for, at Danmark ikke har indgået en lignende aftale.

Svar (26/8 85):

Forsvarsministeren (Engell):

Danmark har ikke indgået en aftale med USA som den, der er beskrevet i begrundelsen for spørgsmålet.

Spm. nr. S 1612